
V
B J
C

AUGUST WTORY

Z BOZEY ŁASKI KROL POLSKI, WIELKI XIĄZĘ Litewſki, Ruſki, Pruſki, Mazowiecki, Zmudzki, Kijowſki, Wołyńſki, Podolſki, Podlaſki, Inflantſki, Smoleńſki, Siewierſki y Czerniechowſki.

Dźiedziczny XIĄZĘ SASKI y ELEKTOR, &c.

WSzem w obec, i káżdemu z osobná, komu o tym wiedzieć należy, osobliwie iednak Senatorom, Dignitarzom, Vrzędnikom, y cáłemu Rycerſtwu tákże Miáſtom, Miaſteczkom, y innym wſzelákiego ſtanu y Condycyi ludziom, do Poſpolitego Ruſzenia należącym Vprzeymie y wiernie Nam miłym Łáſkę Náſzę Krolewſką.

Vprzeymie y wiernie Nam mili. Tá zmáza, ktora nigdy ná Cny y Wierny Pánom ſwoim Národ Polſki nie pádłá (ná ktorego łonie záwſze ſię beśpiecznie przeſypiáli Krolowie Polſcy) gdy przez zázártą ná zgubę Powſzechną Wárſzáwskiey Konjuracyi w Dzieśiaćiu Osobách pod imieniem Woiewodztw, Ziem, y Powiátow Skonfederowánych zápámiętáłość, zá podániem do Xiąg Grodzkich Wárſzáwskich *impij & deteſtandi Actûs*, ná wieczną ſromotę y ochydę Imienia Polskiego, *vulgatur in Publicum*, y tę miłą Oyczyznę ściśnioną *Externa Invaſoris Potentiâ*, ſtrapioną wewnętrznym zámieſzániem w grubą ubrawſzy żałobę prowádzi do grobu: prawdziwie *non ad ſecundas Nuptias*, ále *à thalamo ad tumulum*, y ſwobodne Głoſy y weſołe pod czás ſzczęśliwey Elekcyi Náſzey *in Cãpo Electorali* Okrzyki, ktore ieſzcze brzmią w Vſzách Náſzych *cum ſonitu exultantis Populi*, w funebrálne przebiera threny: áby wſzyſtkie Práwá y Oyczyſte Wolnośći, miáſto náprawy ich, w oſtátniey ruinie; y miaſto Pokoiu, w wiecznym Niepokoiu y Popiele pogrzebłá, y tey dopiawſzy Imprezy ſwoiey, ferálny wyſtáwiła Nadgrobek: *cum Populo jácet hic & ipſô cum Rege Regnum*. Lubo od ták ſrogiego żalu Serce ſię Náſze kráie, w ktorym tyle krwáwych y śmiertelnych ran, ile bezecnych wierutney złośći ná Niewinność Náſzę wyrzutow: tyle głębokich Punktur, ile złośliwych Punktow y wymyślnych impoſtur káżdy *palpare* może: lubo Nam giną ſłowá *ſuper magnitudinẽ malorũ*, y nád ták zuchwáłą w máley bárdzo frequencyi, y tylko záwierzeniem Imion Vrodzonych Deputatow, bez podpiſu ich, udáną tylko *ad Colorem & apparentiam aliquot ſeditioſorum Capitum* záwziętośćią, ktora *Gigantêô auſu & ſacrilegâ manu* porwáłá ſię ná Thron Náſz, *& Dijs proximam Regum Majeſtatem impio ſcelere* infeſtuie; Przećieſz *verba conamur*, y te ſáme Oycowſkiego Sercá Náſzego *cruenta vulnera & cicatrices*, zdeptána zwierzchność Krolewſka, zgwałcona Przyśięgę, połamane y zgruntu wywrocone Práwá y wſzyſtkie Swobody, Vprzeymośćiom

[...] y Wiernościom Wáſzym reprezentuiemy: y iáko przez wolne Głoſy Krolem ieſteſmy obráni, ták *ad liberum Populum Iurisdatorem & Evictorem*, iáko Oćiec żáłoſny do kocháiących y dobrych Synow tey Oyczyzny poſyłále *recurrimus:* boć *lugente Patre, quomodo festivus Filijs dies eſſe poteſt?* W Oczách to ieſt nie tylko Vprzeymośći y Wierności W. W.: ále y cáłego zádumiáłego Swiátá, kto Pokoy zábrał z Polſki, kto nim *falſo illuſit* Rzeczypoſpolitey, kto *ſacra ligamenta* rwie *inter Majeſtatem & Libertatem*, kto wprzod ſkonfederowáne po Woiewodztwách Sercá Szláchećkie, potym śćiśley pod czás Poſpolitego Ruszenia pod Sandomierzem ſkrępowáne, á náoſtátek Seymem przeſzłym Lubelſkim zupełnie ziednoczoną Stanow Rzeczypoſpolitey *Compagem & Generali Vnione animorum* vgruntowáną, rozrywa, tárga, y szárpie: ieżeli nie to Wárſzawſkie *Legibus damnatum Conventiculum*; y iedna od początku Elekcyi Náſzey záiádła złość, ktora gdy ſwego Kándydatá *in Campo Electorali* niedokazáłá, gdy przez rożne Fákcye, Praktyki y prywatne *ejurationes & criminationes Candidatorum* rożne fochy robiłá: náwet y ſám Dom Krolewſki (ktorego teraz ná ieden pozor y oſzukánie *ficta compaſsione* zda ſię *partes tueri*) zepchnęłá: Elekcyą záś Náſzę ná Szláchećkich Pierśiách ufundowáną żadnym ſpoſobem obálić, áni Potęgą Szwedzką do tych czas náchylić, y krwáwemi *gementis populi* extorſyámi Dethronizácyą wyćiſnąć nie mogłá: bo Rzeczpoſpolita *nec animo cecidit, nec ſpem ac fidem abjecit*; rzućiłá ſię zátym do tey oſtátniey deſperácyi, y iáko ſkryćie przedtym y potáiemnie Krolá Szwedzkiego práwie zá włoſy do Polſki wćiągnęłá, á znim obcych Woyſk tłumy lądem y morzem wprowádziłá, Rzeczpoſpolita, żeby byłá gránic ſwoich nieſtrzegłá, Przyiáznią Szwedzką *ſimulati Amici Hoſpitis & Socij* uſpiłá, y Nas ſámych *pretio* utrzymánia Pokoiu, do wyprowádzenia Woyſk Náſzych Auxiliárnych, iuż po prześćiu Dzwiny przez Krolá Szwedzkiego, przywiodłá y námowiłá: á gdy ſię te wſzytkie przewrotne ſpoſoby nieudáły, iuż w klar y widocznie poſzłá *in Hoſtilem Societatem* y te *commenta* ná to tylko zebráłá y vformowáłá, nie żeby niewiedziáłá: iż po ziednoczeniu Stanow Rzeczypoſpolitey, y otrzymániu od Nas Diplomatis *nil vltra ſupererat quod obtenderetur*; ále żeby *hiſce injurioſis objectis* ćmiłá Oczy ludzkie, y zdrowy rozum támowáłá, y Nas od miłośći *Civium* zrázić, y wnienawiść tych zacnych podawſzy Narodow, do odmiány przywieść mogłá, y to ogromne Kroleſtwo pod ſwoię dyſpozycyą y władzę, wołáiąc ná wolną Szláchtę: *Venite ad parendum*, przymuśić *abſolutâ autoritate*. Sámi przyczyną ſą tego płáczu ludzkiego, ſámi Autorámi zniſzczenia Prowincyi, zwodzenia Woyſk, mordow, y wſzyſtkiego ſwawoleńſtwá: Sámi ſię ná to, czego nigdy Wiárá y Cnotá ſtárych Polakow pomyślić niechćiáłá, odważyli, y to co u Pogan zá głowny wyſtępek (gdyż Krolow Pánow *Sanctum per ſæcula Nomen* było) u nich zá Wolność y vſpokoienie Oyczyżny wzruſzáć *internam tranquillitatem*, mieſzáć ludzie, znieważáć Práwá, pſowáć Wolnośći, bez Stanow cáłey y nierozdzielney Rzeczypoſpolitey *figuram Reipublicæ* ſobie *arrogare*, Nowego ſzukáć Elektá, iákoby *imperaturus omnibus*,

non de-

non deberet eligi ab omnibus: zgołá więcey niżli Prawo, niżli flufznośc,
nizli Stanow wfzyftkich zgodá pozwala, ufurpuiąc. Więc, żeby te ká-
lumnie & *maledicta*, ktore *fine vllo veri falfiq; difcrimine vibrantur ad con-
flandum odium* Ofobie Náfzey, fámá rzetelna *diluát* prawdá, y niewin-
ność Náfzá każdemu *pateat*, Sámychże Vprzeymośći y Wiernośći Wá-
fzych: przefzłych y teráznieyfzych rzeczy wiádomych *memoriam ap-
pellamus*. Iżali Domowe w W. X. Litewfkim zápały ieszcze za Naiá-
śnieyfzego Antecefforá Náfzego, oppreffya Kośćiołow Bożych, y po-
niżenie rownośći Stanu Szláchcckiego niewzniećiły fię? iżali ztey oká-
zyi oftátnie Seymy przed śmiercią Krolá Niebofzczyka niezátrudnio-
ne, *irrito conatu* fzukáne *media* do fkombinowánia, w ktore y fam Xią-
żę Kárdynał Arcybifkup Primas wchodził, á podobno fam *alebat & fo-
vebat* tę Niezgodę, ktora *interventu fatorum* Krola IegoMośći przećią-
gnęłá fię do fámego *Interregni* czáfu; á iákofz Nam bezwftydnie y be-
zboznie chce uwłoczyć *effrons malignitas*. Myśmy nie infzym końcem
przed fię wzięli *gloriofum Heroici Regni hujus ambitum*, tylko ábyśmy to-
rem SS: Przodkow Náfzych, ták fobie powierzone od BOGA to ogro-
mne Kroleftwo fpráwowáli, żebyśmy wfzyftkie Práwá y Wolnośći *in
integro* záchowáli, *ab extra & ab intra* w pożądánym Pokoiu y iednoftay-
ney Zgodzie trzymáli, Szczęśćie y Sławę Wolnych Narodow *ad Syde-
ra cœli* wynieśli: tym vmyflem y Powagę *paranda immortalis gloriæ*, Dzie-
dziczne Páńftwá Náfze, y ták wielkie Doftatki, wfzelkie wczáfy y wy-
gody *infrapofuimus* Koronie Polfkiey, y zebráne *à Majoribus* Skárby y
Splendory *ad ornandam & ampliandam Rempublicam* chętnie y ochotnie
deftynowálifmy; gdyby nie *Domeftica* złych Synow Oyczyzny *impietas*
przefzkodziłá, y naylepfze ákcye Náfze opácznie y niefłufznie tłumá-
czyłá. Czyfz podobna było życzyć Nam fobie żyć wvftáwicznych tro-
fkách, obrotách, zgryźieniách y dolegliwośćiách? Czyfz fię Nam przy-
fzedfzy od fpokoynych Rządow & *ex beata vita* mogły podobáć te ro-
zruchy, tumulty, Scifsie, y Niepokoy? Gdybyfmy byli wtym korzyftá-
li nie vyn owálibyśmy byli łáfkámi y refpektámi Náfzymi *difcordes ani-
mos*, nieákkomodowálibyfmy ták faworámi y Honorámi przećiwną ná-
Elekcyi Stronę: ánibyfmy potym przez Seym *Pacificationis* fzukáli *inte-
gram Statuum Coadunationem*: wczym iáko fzczerze *intenfiffimo ftudio &
affectu* prácowálifmy, tak to fkutek rzeczy pokazał. Náftąpiło po Sey-
mie zwyczáyne *Poft-Comitiale Senatûs Confilium*, ná ktorym ták fię zdá-
ło, y ná to fię podpifał X. Kárdynał Primas, żebyśmy ná wyftáwienie
Portu w Polondze *juxta Conftit*: 1690. Część ludzi Náfzych ná Zmudz
ordynowáli, bofmy fię iuż byli tey Intencyi Náfzey *Recuperandorum A-
vulforum* temufz X. Kárdynałowi zwierzyli, ktory Nam tego nie tylko
nieodradził, ale owfzem fam zkápitułowawfzy ná fto tyśięcy Talerow
cum Deputatis Livoniæ, około tey Woyny z Námi fię znośił, y Nas w
nię wprowádziwfzy, & *liberum Paffum* Woyfkom Náfzym do Inflant
v Dworu Berlinfkiego requirowawfzy, potym Nas odftąpił; Myfmy záś
nie wiádomi Praw Oyczyftych Przyfięgi fię Náfzey Krolewfkiey *pro
vindicandis illicitis Avulfis puriffimâ mente* trzymáli. Nie proteftował fię

y n...

y po wzięćiu Dunemundy tenże X. Kárdynał Primas przećiwko Woynie Szwedzkiey: owszem ná Wálney Rádzie Wárszáwskiey, Prosekucyą oney *proprijs viribus Nostris* pozwolił, á teraz *quá fide* z Námi idźie, i Nas o podnieśienie Woyny Szwedzkiey y niedotrzymánie *Pactorum Conventorum redarguit?* Krążenie y kołowánie Woysk Nászych *per viscera Regni*, y po wyprowádzeniu znowu wprowádzenie ná co *perstringit?* kiedy to sámo *in Senatûs Cōsilio* rezolwował, ktore, ták, iáko y pierwsze właśną iego ręką podpisáne mamy. Pożal się BOZE! że wolnego y spokoynego nie mamy kąćiká, *vbi Caput Nostrum reclinemus*, że *per consociata cū hoste Consilia & auctam potentiam ejus*, z mieysca ná mieysce postępowáć, y zdrowie Násze vnośić muśiemy, poty, poki większey niezgromadziemy śiły *ad reprimendum Hostem. Obijcitur* Nam odpráwiona Konferencya z Cárem IegoMośćią Moskiewskim; izali to pierwsze w Polszcze przykłady, izali *in terminis* dobrey przyiáźni trzeba záwieráć wrotá *Vicino & Amico Principi?* izali Cesárze Chrześćiáńscy y Postronni Krolowie nie náwiedzáli pierwszych czásow Krolow Polskich? y z niemi się w Krákowie nieciesżyli? y było to wszytko *sine dispendio & periculo Reipublicæ*. Gorsze są przez Wáchschlágierá z Krolem Szwedzkim knowáne konferencye, złośliwe Fábryki, ná oszukánie Rzeczypospolitey pod Nádzieią Tráktatu Pokoiu, y miásto Dethronizácyi, nowy wynálazek *Exvinculationis Obediētiæ*, tudziesz *diversa molimina & cōcertationes de subjecto* Nowego Elektá *de inductione* Wielmożnych Hetmanow Koronnych y Woyská Koronnego w tęż sámę Intrygę, *& plura alia realia Documenta* przedánia y Száfowánia Wolnośći Polskiey w Szkátule Krolewicá IegoMośći IAKVBA *detecta*. Poseł Naiáśnieyszego Krolá I. M. Fráncuskiego, gdyby się był według Chárákteru swego záchował, y według Constytucyi publiczney, o Posłach Cudzoźiemskich, należyćie spráwił, y gdyby był *exuto Charactere* Woluntárską służbę u K. Szwedzkiego przećiwko Nam przyiąć nie deklárował, pewnieby był *juxta Iura Gentiū* tráktowány. Osadzenie Fortec iáko do Nas nie należy, ták się z tego spráwowáć nie powinniśmy; Rzecz záś iáwna káżdemu, że iuż niedopiero záczęte bunty Kozáctwá, y przed Pánowániem Nászym ieszcze w Vkráinie przez Semená Páleiá podnieśione, gdy przeszłego Roku *recruduerūt*, izáliśmy około poskromienia tey swawoli Oycowská Nászą niechodźiły ápplikácyą? izáliśmy *vicinā potentiā* Cárá I. M. Moskiewskiego wszelkiemi sposobámi nie obligowáli *ad coercendū hoc servile malū?* iákosz przy łásce Bożey *& hoc è propinquo impendente terrore* ten pożar vgáśiliśmy: y iest to wierutny fałsz, żeby w Białey Cerkwi bydź miáło Moskiewskie *Præsidiū*. Stánęłá ná Seymie pomienionym *Pacificationis* wyráźna Cōstytucya tit: Zwinienie Kozakow, y zdána Exekucya Powagą Seymu; á czemuż nie iest *in suo effectu?* ći zá to *respondeat*, do ktorych to teráz należy. Nam się záś przed Bogiē piekielna dzieie krzywdá, że Honor Nász, ták niewinnie *effusa lacerat malitia. Vincula Vnionis* W. X. Litewskiego iáko przez Coæquátią z Koroną Polską *firmiter* vgruntowáne, ták wszystkiemi Seymámi zá Pánowánia Nászego zmocnione; y ieżeli iáki *abusus obrepsit*, Seymem *Pacificationis* pogłádzono, y wszystkie przećiwne *Scripta* ná wieczne czásy vmorzono. Wielkie w tey Oyczyźnie Domy przez Wiárę, Cnotę, y wielkie zá-

ie záſługi *eminere* powinny, *non opibus nimijs ad injuriam minorum efferri*, áni ſię nád rowność Stanu Szlácheckiego wynośić áni nád Fortunámi, Honorámi, y Oſobámi rowney ſobie Szláchty *ſævire, neq; enim hic vt in cæteris Gẽtibus certa Dominorum Domus & cæteri Servi.* Ktoż winien śmierći Vrodzonego Sápiehy Koniuſzego W. X. L? Ktoż winien *Civili excidio?* ieżeli nie ći ſámi, ktorzy wſzykowawſzy ſię w páráćie z Woyskiem y Artylleryą, iákoby *ad debellandam Libertatem & delendam Nobilitatem* z Wilná w Pole wyſzli, & *Fata ſua & mutuam Civium lanienam provocarunt*, áni pouſáłych przeſtrog Náſzych nie ſłucháli, áni *vltimariam compellationem* przez Nas ſámych w Kownie: owſzem *vaſto tumore & arrogantiâ* bárźiey ná wiązánie Szláchty, á niż do bićia ſię gotowáli. A że dawſzy Nąm wprzod ludzi ſwoich pod Rygę, potym do Nieprzyiaćielá vdáli ſię, y Seymem Lubelskim *pro Hoſtibus Patriæ, & amplius, beneficio Libertatis Communis indigni* vznáni, y od Dobr y Honorow ſwoich odpádli, ſámi ſobie *imputent* y ná ſię niech nárzekáią. My z ſtrony Náſzey czyniliſmy wſzyſtko, co ſię tylko *humanitùs* czynić może, około vſpokoienia W. X. Lit: ták wprzod przez rozne Tráktaty, iáko y w Grodnie przez Wielm: Podkánclerzego W. X. L. w czym *fidem ejus invocamus*, á potym ná Seymie *magno ſudore & enixo labore* tę Vgodę trzymáliſmy; Coż, kiedy *præventa pars adverſa* od Krolá Szwedzkiego, y iuż iego Intereſſom obligowána, nie ſzukálá *executionem* tey Vgody, ktora byłá w rękách X. Kárdynałá Primáſá, y G P. I. W. Káſztellána Krákowskiego Hetmána W. Koronnego; ále skwápliwie z Wárſzáwy wypadſzy, áni ofiárowáne od Nas *pro ſubſiſtentia ſuâ* gotowe Pieniądze przez Wielm: terázniey ſzego Podskárbiego W. K. á ná ten czás Woiewodę Málborskiego, nie ácceptowawſzy, *in præceps ruit*, y do Nieprzyiaćielá *aperta adhæſione* przywiązał ſię. Zebyśmy zás táiemnie do Litwy Ordynánſe *in contrarium* tey Vgodzie dáwáć mieli, *Cœlo & DEO Teſtibus* niewinną ká'umnią *aggravamur*. Ná drugie Domy w Koronie, áni ſię Nąm śniło o iákim zámachu, áni w myśli Náſzey to nie poſtało náſtępowáć *ſuper merita & claritudinem Antenatorum* ich: y owſzem niech ſámi przyznáią *Malevoli*, ieżeliśmy ich łáskámi nieozdobili, & *per collatos Magiſtratus* ná Náſze złe niewynieśli? Sądy Oekonomiczne iáko do Vrodz: Referendárzow należą, ták ludźie Náśi Sáſcy do nich ſię nie intereſſowáli, chyba Skárb Náſz do odbierániá Prowentow. Wielebnych OO. Kámeldulow Wygierskich, że Commiſſya pewnych Wśi *de nova radice* lokowánych ná gruncie Náſzym Oekonomicznym *vltra Conſenſum Noſtrũ & Reipublicæ*, odſądziłá; to iuż *Iuſtitia* ma *pro crimine reputari?* Niebyliśmy iednák od tego *pro congenita pietate*, ábyśmy tym OO. nie mieli co *indulgere*, wprzod *auditâ & examinatâ causâ*. Vrzędy Oyczyſte ábyśmy Cudzoźiemcom rozdawáć mieli, wcále ſię do tego nieznamy; ieżeli iednák kto komu *impugnat*, że nie ieſt Terrigena, *neq; Poſſeſſionatus*, wolny o to w Trybunale *experiment*, y tam gotowa ábiudykácya. Przywileie ná ieden Wákáns kilku Oſobom wypadáiące, Káncellárye przeſtrzegáć powinny, áby nie pieczetowáły: y ták ſą przezorne, że *nil excuſandum habebunt*, chybá *errore aliquo aut ſubreptione. Liberum exercitiũ*

Religij

Religij ieżeli ieſt przez Práwá Oyczyſte pozwolone *Diſſidentibus*, á iákoż w prywatnych Domách miáło *negari* Domowym Náſzym? To Sáska Religia wzbudziłá *zelum*, á o Szwedzkiey *nec nota*, że nie tylko z oppreſſyą Wiáry S. Kátholickiey y ſprofánowániem Kośćiołow odpráwuie ſię, że Swiątnice Páńskie *paſſim* w Prußiech y Mázowſzu pozámykáne, że Chwałá Boża vſtáłá, że *longè latèq; fumant & flagrant incendia*, że nie dobráne Szwedzkie Kontrybucye, ktore w rzeczy ſámey wielkie Milliony *exſuperant*; z tym wſzytkim Przyiaćiele, Gośćie, Colligáći, *& Protectores Libertatis.* Ieżeli záś dla zápádłey Zimy záſtąpiło Woysko Náſze Sáskie *Hyberna & Stativa* Woysku Koronnemu; wſzákeśmy to płácąc nád Práwo Duple Hyberny ſowicie nágrodzili. Vważćie tylko Vprzeymośći y Wiernośći Wáſze, dokąd ten wyuzdány y nie ośiągniony *ambitus extenditur*; kiedy *in ulteriori tractu famoſi libelli* powagę Hetmáńską *Sceptris Corregnantem* kłádzie, iákoby władza Hetmáńſka nie od Nas według Práwá *dependeret*, y iakoby Hetmáni bydź powinni *Correges* Polſcy, ktorzy przeſzłych czáſow nie bywáli *perpetui*, tylko docześni, *& finita expeditione finiebatur officium eorum.* Dopiero Zygmunt I. Krol, niegdy Ianowi Tarnowskiemu dał pierwſzy Przywiley *Iure advitali*, y ták wiele Conſtytucyi *Miniſterium* to dość dobrze *intra æqualitatem non ſupra* ocerklowáły. Skarb Koronny z Kleynotámi, y wſzytkie Archivá, że *ad tutiora* uwięźione niepoſzły z Zamkiem Krákowſkim w popioł y perżynę, wdzięcznie to y mile ná Seymie Lubelſkim przyięłá Rzeczpoſpolita: ále to większy nierownie *auſus* X. Kárdynałá Primáſá, ktory *ſine ſcitu & conſenſu Ordinum Regni* ważył ſię Koronę Moskiewſką y inſze *Inſignia* ztegoż Skárbu wyiąć, y weſpoł *cum Territorio Elbingienſi invadiare.* Legácye y Colligácye przez Skrypt *ad Archivum* ordynowáłá Rzeczpoſpolita, ktory ręką ſwoią, tenże X. Kárdynał Primás *conſignavit.* Rády, Toruńſka, Málborſka, Elbiąſka, tymże Seymem approbowáne, coż złego zrobiły? czy naymnieyſze *præjudicium* przynioſły *Iuribus Patrijs*? y Seym Lubelſki dla tego nie Seym, że Poſłow Poznáńſkiego y Káliſkiego Woiewodztw rugowáno *formali Iudicio Reipublicæ*? To tákim ſpoſobem wſzytká *authoritas* Seymow upádnie, kiedy iedno y drugie Woiewodztwo *reclamabit*; ále te wſzytkie impoſtury, niecnotliwe zárzuty, y opáczne udánia, *quæ livor, furor, & odium procudere poterát*, iedne ſą tylko prætexty *ad palliandum ſcelus*: to nayprawdziwſza, że Kommiſſarz Szwedzki Generał Horn dał ſię z tym ſłyſzeć, iż nie może do żadnego przyſtąpić Tráktatu, áżby wprzod Nam wypowiedziáne było poſłuſzeńſtwo, y Punkt ten zprzyśięgania ſię przy Máieſtaćie Náſzym *expungatur.* Y to ſámo *ingenuè confiteri* należáło *non accumulando criminationes* ná Oſobę Náſzę, to prawdziwie wydáć *in publicum*, że tá ieſt á nie inſza wola Krolá Szwedz: to iego vpodobánie: iże iedni głęboko zábrnąwſzy, názad ſię cofnąć nie mogą, drudzy częśćią *prece & pretio*, częśćią *præſenti armorum terrore adacti*, muśieli to wſzytko czynić, co wprzod Princypałowie z Dworem Szwedzkim poſtánowili y ułożyli, ále *feroci ſtylo* bráć ná śię *infame Delatorum genus*, wymyśláć rożne rácye y kolory ná zdementowánie drugich, nie tylko ſię

wſty-

wstydźić potrzebá, ále solennie *recantare crudelissima objecta: nisi hæc esset taligo mentium non tantùm deliberata voluntas errandi, sed & errorum amor.* Ná coż állegowáć & *in sequiorem* bráć *sensum* ták iáśne y delikatne Práwá *de non præstanda Obedientia*, pierwszey Konstytucyi 1567 y drugiey 1607, ktora *hæc formalia* opiewa: że po dwu Stopniách nápomnienia Nászego przez X. Arcybiskupá Prymásá y przytomnych Senatorow, ieżliby potrzebá to ukázywáłá, tedy to trzećie nápomnienie ná Seymie ná Stany ma bydz włożone, gdzie ieślibyśmy słuszniey przyczyny y Potomkowie Náśi w Sprawie tey, ktora będzie wnieśiona, y postępku wniey nie dali, y zá tymi instancyámi nic vczynić niechcieli; dopiero wszytkie Stany máią się w tym záchowáć według Artykułu *de non præstanda Obedientia*. Tákasz iest trźećia Konstitucya 1609 z tym ieszcze dokłádem: A iesliby też kto pominawszy te Stopnie y *Solennitates* tu wyráżone, kupieniem ludzi Woiennych y tumultámi Pokoy pospolity *prætextem* tego iákoby się co przez Nas cáłośći Rzeczypospolitey y Wolnośći szkodliwego działo wzruszał; ma bydz ná Seym pozwány, & *per Ordines Regni in absentia Nostra* sądzony. Wzywamy tu wszytkich *è medio* Vprzeymośći y Wiernośći WW. ná świádectwo, ktorzy *Actus publicos frequentastis*, ieżeli ná ktorym Seymie naymnieysza kiedy byłá wzmiánká o admonicyi Nászey, álbo naymnieyszey *in ordine* do tego Artykuł Instrukcyi, ktorego Woiewodztwá álbo Ziemi? A iakoż *sublato rubore & metu Legum* to chce źá rzecz prawdziwa vdawáć *Pars adversa*? iáko śmie przećiwko ták klárownym Práwom *impingere*? y sáma sobie *Contradictoria* wnośić, że stánęli *in gradu Exvinculationis ab Obedientia Nostra*, y czekali z modestyą y ćierpliwośćią popráwy Nászey? A tákże Práwo mieć chce? wzdyć to wprzod vpomnieć się trzebá przyczyny y satysfákcyi, á dopiero gdybyśmy tego żadną miárą vczynić niechćieli, nie iednemu álbo drugiemu Woiewodztwu, ále wszytkim Stanom Rzeczypospolitey záchowáć się wten czás *de non præstanda Obedientia*, przed ktoremi káżdego czásu ztych wszystkich zárzutow y oskárzenia spráwić się y Násze niewinność vkazáć gotowismy, ále *non corā seditioso & cōdemnato conventiculo* iák X. Arcybiskup Primas w swoich Skryptách prætenduie. Co się tknie wzięćia Naiáśnieyszych Krolewicow IchMośćiow *in honestam detentionem*, obiásnilismy iuż w Drukowánym Mánifeśćie Nászym *permoventes rationes*, odkrylismy wszytkie przećiwko Nam y tey Rzeczypospolitey *machinationes*, y lubośmy Osobō ich poprzyśięgli *omnimodam securitatem ac tutelam*, ále pod tym płászczem Protekcyi *crimina Status* pokrywáć się niepowinny, áni Krolewicowie IchMość według tychże *Pactorum Conventorum* obligácyi: wzáiemney Przyśięgi *Fidelitatis* Nam y Rzeczypospolitey nie oddáli y tym się teraz broni Krolewic IegoMość IAKVB, że *non tenetur respondere pro commissis attentatis*, bo niebył obowiązány Rzeczypospolitey. A takieśz to *decora & prima Columina Regni*? táka *non Cæsarum*, bo ći w Polszcze nie pánowáli, ále Wielkiego Krolá Propágo, ná łonie tey Oyczyzny wychowawszy się, y tu máiąc Substáncyą swoię, á nieznáć się *ad servanda* iey *Iura & tuendam integritatem*? Wálna Rádá Krákowska

 że *juxta*

że *juxta expreßa verba Legum* 1607, 1631, *&* 1702 tych wszytkich Praktykántow y Adhærentow Szwedzkich iáko *violatores* Praw *& subversores Libertatum pro Hostibus Patriæ & Perduellibus* deklárowáłá, to nie *Absoluti Dominij vocabulum*, ále włásnych Praw wyráznego rigoru záżyłá. A ták wyłuszczywszy Vprzeymośćiom y Wiernośćiom W. sámę prawdę y wszytkę treść tego złośliwego Proiektu, nie tylko Synowskiey szukamy kompássyi, ále *& validũ auxiliũ* ná ták gwałtowny Proceder. Ieżeli Honor Szláchecki ták iest wszytkiemi ubeśpieczony Práwámi, że kto go álbo *crudo calamo* opisze, álbo *publicè* szkáluie, *tenetur* do solenney Rewokácyi, y *Minister Publicus* zwykł palić tákie *scripta famosa*; My zelżony Honor Nász skłádamy *in sinũ & gremiũ* Vprzeymośći y Wiernośći Wátzey: o to ich *Paterne obtestando*, ábyśćie ták przy Dostoieństwie Nászym stánęli, iákośćie się przez świątobliwe y poprzyśiężone Diplomátá y Konfederácye obligowáli, y iáko Staropolska nieśie Cnotá, *sic exprimatis affectus, vt etiamsi aliquorum Iudicia, Invidia, & malignitas tardaverit, verum de Vobis dicturi sint Posteri Vestri.* A ponieważ ći, ktorzy się iuż Nieprzyiaćioły Nászemi bydz opowiedzieli y z Nieprzyiaćielem tey Oyczyzny iáwnie złączyli; y nie tylko Prowentá Stołu Nászego, ále y cáłego Krolestwá Generálną ádministrácyą sobie przywłaszczyli, y iuż *actuales* Nieprzyiaćielá *Aßistentes*, iego Rad y Akciy przez priwatne y publiczne Traktáty *complices* się vczynili; Pilno zatym ostrzegámy, ábyśćie Nam Vprzymośći y Wiernośći Wásze státecznie Wiáry dotrzymuiąc, do támtey się strony nie łączyli, áni rády y pomocy nie dáwáli; owszem Nam náleżyte Posłuszeństwo y niewygasłą przy Oyczystych Práwach żarliwość świadczyli. Ktokolwiek źaś *in gremium* własney Mátki y do Nas powrućić *& resipiscere* zechce, tákiemu káždemu zápomniawszy wszytkich uraz *pandimus sinum Paternum* y wszelákie beśpieczeństwo ássekuruiemy, máiąc w Naywyższym BOGV (ktoremu serce Násze nie iest skryte) mocną Nádzieię, że on Obrońcą będzie niewinnośći Nászey y Pokoiu pospolitego, y sam Nas potężną Ręką swoią wyrwie *ex faucibus Leonis*, ktory to iuż trzećí raz *vasto rugitu circumit quam devoret Poloniam.* A lubo ten Vniwersał Nász ná sámym tylko prawdziwym Niewinnośći Nászey obiaśnieniu y obligowániu Vprzeymośći y Wiernośći Wászych do zwykłey powinnośći konkludowáć życzyliśmy, dáiąc czás do reflexyi záwziętym ná zgubę tey Oyczyzny y przywrocenia pożądánego Pokoiu: iednák gdy dochodzi Nas skwápliwy gwałtowny y ostatni postępek Xiążęćiá Arcybiskupá Gnieźnieńskiego, iż przez publiczny Edykt swoy *acerbitatem* nayzłośliwszych Páskwilow przewyższáiący, ná zwierzchność Máiestatu Nászego, ná Práwá y Swobody Szláheckie, y ná pierwszy fundáment onych wolną Elekcyą nástąpił, kiedy *invitis & insciis Ordinibus* Rzeczypospolitey *plusquam Regali & absoluta potestate Interregnum* ogłászáć, Seymiki náznáczáć y Elekcyą nową *stante vita & regimine Nostro* przykłádem *à Condita Republica* nigdy niesłycháným skłádáć: y to, co wszytkim, y do wszytkich náleży, Osobie swoiey iedney przywłaszczáć y wieczną niewolą ná Rzeczpospolitą wkłádáć odważył się. Przeto dufáiąc Stáropolskiey Vprzeymośći y Wiernośći Wászych zyczliwośći y żarliwośći státeczney przećiwko Monárchom swoim Wierze, nieszukámy

my y nieznáyduiemy żadnego innego ſkutecznieyſzego ná Obronę Do Króleſtwá Náſzego Praw y Wolnośći Oyczyſtych ſpoſobu, tylko też Wiárę raz Nam oddaną y nieprzełománą Vprzeymośći y Wiernośći Wáſzych odwagę, do ktorey w ták nagłym y niebeśpiecznym rázie ućiekąmy śię, *& ad arcanam ac nullis caſibus ſuperabilem vim* Poſpolitego Ruſzenia udáiemy ſię ktore przez te Vniwerſały Trzećie y oſtátnie wići Náſze *extrema* przymuſzeni *neceſſitate*, ná rátunek ginącey Oyczyzny wſzyſtkim Rzeczypoſpolitey Stanom intymuiemy; żądáiąc po Vprzeymośćiách y Wiernośćiách Wáſzych, ábyśćie trybem Woiennym wſzyſcy *viritim* według *Statutu ſine vlla exceptione ſecundùm quantitatem & poſſeſsionem Bonorũ & redituũ ſuorũ & juxta præſcriptũ Ordinem* w Práwách dawnych y Conſtytucyách Seymowych oſobliwie *ſecundũ normã & regulam* w Conſt: *Anni 1621. declaratam, ſub regimine* Wodzow, Pułkownikow, y Rothmiſtrzow ſwoich, pod Sándomirzem między Wiſłą á Sánem, ieżeliby záś z támtąd *ob ingruentem neceſſitatem Belli* ruſzyc ſię koniecznie przyſzło, tedy *ad latus Noſtrum* támże kędy ná ow czás znáydowáć ſię y generálnym Obozem ſtać będziemy do Rády y Obrony ná Dzień Mieśiącá w Roku teráźnieyſzym ſtawáli, y niemieſzkánie ná pomieniony termin poſpieſzyli, *ſub pœnis de expeditione Generali Bellica ſancitis*. Lubo záś o gotowośći y porządku ná pierwſzych obrádách y Seymikách námowionym nie wątpiemy, iednák zábiegáiąc wſzelkim przećiwnym Práktykom y Wynálaſkom, Seymik dla porządku y námowienia tym regulárnieyſzey tey Expedycyi Woienney Poſpolitego Ruſzenia, y do ſkutku onego przyprowádzenia Vprzeymośćiom y Wiernośćiom Wáſzym ná mieyscu zwyczáynym ná Dzień Mieśiącá w tymże Roku náznáczamy. Vrzędy tákże Ziemſkie, Grodzkie, *ſerio & iteratis vicibus* nápominamy, áby *attenta ſeveritate pœnarũ in Legibus expreſſarũ* żadnych Vniwerſałow y *quocũq; nomine* názwányc Inſtrumentow od X. Arcybiſkupá Gnieźnińſkiego y innych Adhærentow Szwedzkich *ad Acta publica* nie przyimowáli, y onych ogłáſzáć álbo publikowáć nie ważyli ſię, pogotowiu żadnych Rad y Ziázdow zá niemi czynić y odpráwowáć niedopuſzczáli, Miáſtom záś y Miaſteczkom *in genere* wſzytkim przykázuiemy, żeby w záchowániu należytego Nam poſłuſzeńſtwá, dotrzymániu Wiáry y odpráwieniu powinnośći względem Poſpolitego Ruſzenia należyćie ſpráwiły ſię. Ktory to Vniwerſał Náſz Trzećich y Oſtátnich Wići, *ſalvo curſu & ſucceſſu* náſtępuiącey 20. *præſentis* Rády, tákże *Concurſu & acceſſu* Woiewodztw Poſpolitem Ruſzeniem y Vrodzonych Deputátow do popárćia Generálney Confederácyi, áby po Mieyſcách zwyczáynych był publikowány, Vrzędom Náſzym Ziemſkim, Grodzkim *ſerio* zlecamy. Te záś Woiewodztwá ktore z wrodzoney ochoty y zárliwośći zá Vniwerſałámi Wodzow ſwoich ná koń iuż *actu* wśiádły álbo nie czekáiąc Terminu Generálnego wśiádáć zechcą, ochotnie y gorąco do Boku Náſzego ná zápżczyt Oyczyzny y ſpolney Obrony invituiemy. Ná co ſię dla lepſzey Wiáry Ręką wláſną podpiſawſzy Pieczęć przyćiſnąć rozkazáliſmy. Dan w Obozie Náſzym pod Sendomirzem Dniá Mieśiącá Máiá. Roku Páńſkiego MDCCIV.

Pánowánia Náſzego VII.

Vniwerſał Trzećich Wići ná Poſpolite Ruſzenie.

